

BÉKÉS. Társadalmi és közgazdasági hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Felölös szerkesztő: KÓHN DÁVID.

Kiadó hivatal: Templom tér, Dobay Perencz háza, és könyvkereskedés, hova a hirdetések és nyilt-téri közlemények küldendők. Hirdetéssek szabott áron fogadtatnak el Gyulán, a kiadó hivatalban. Nyilt-tér sora 10 kr.

Szerkesztőség: Templom tér, Dobay János kereskedése, hova a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Kéziratok nem adstnak vissza. Előfizetési díj: Egész évre . . . 5 ft — kr. Félévre . . . 2 > 50 > Évesnyedre . . . 1 > 25 > Egyes szám ára 10 kr.

Megyegyűlés előtt.

A törvényhatósági bizottság negyedévi rendes közgyűlésének tárgyszorozata szerint a következő általános érdeklő ügyek kerülnek a 28-án tartandó közgyűlés napirendjére:

Az időszerű jelentések felolvastása és tárgyalása után nyomban, tehát az eddigi szokástól eltérőleg már a közgyűlés első napján, a szolgabíró választás fog megtörténni, mely állásra — mint előbbi közleményeinkben már megírtuk — a vármegye két közigazgatási gyakoronoka Salacz Perencz szárvasi és Hajnal Béla békési tiszteletbeli szolgabírák aspiálnak. A választás — tekintve, hogy mindkét jelöltnek tekintélyes pártja van, előre láthatólag névszerűtlen szavazás utján fog megtörténni. Választás utján lesz betöltendő az árvászeki elnökök sorából az üresedésben levő árvászeki elnök — helyettesi állás is.

A vármegye 1898. évi költségelőirányzatára vonatkozó belügyminiszeri rendeletet mult számunkban ismertettük, közülévén akkor, hogy a járási orvosok utazási átalányait a belügyminiszter egyetlen 160—160 forintban állapította meg. A rendelet ide vonatkozó része nem felel meg a helyi viszonyoknak, mert nem méltányos, hogy a két községgel bíró csabai és gyomai járásokban a járási orvos ugyanannyi uti átalányt kapjon, mint pl. az orosházi járásban, amelynek 9 községe van. A közgyűlés feladata lesz erről a belügyminiszter felvilágosítani és a járási orvosok utazási költségeire előirányzott összegnek közzötök oly arányban való felosztását kikészítkölni, hogy mindegyik járásban a tisztai orvos tényleges kiadásainak megfelelő átalány összegben részesüljön.

A honvét tisztektő intézeteknél a vármegye által létesítet kö alapítványi helyre vonatkozó határozatokat a belügyminiszter jóváhagyván, a honvédelmi miniszter íeküldte a vármegyéhez a kiállítandó alapító oklevelek tervezetét és egyttal az intézetek folytonos benépesítése érdekében ajánlja a törvényhatóságoknak határozata oly irányu megválatatását, hogy a létesítet alapítványi helyek ne mind a folyó évben, hanem több évre felosztva töltessenek be, vagyis 1898, és 1899, években egy-egy főreliskolai, 1900. évben egy-két főreliskolai, 1901. évben két főreliskolai évben két hadapródiszkolai hely töltessenek be.

A mennyiben a javaslatot a közgyűlés elfogadja a vármegyének évenként lesz módjában fái közül egyet, illetve kettőt alapítványi helyen elhelyezni. Méltányos az a kérelem, a melynek pártolására Zemplénvármegye kéti fel a törvényhatósági bizottságot, hogy tudniillik a honvéd hadapród iskolákban az állami tiszviselők gyermekei részére megadott tandíjkezdemény a vármegyei tiszviselők gyermekeire is terjesztéssék ki; méltányos pedig annál is inkább, mert a honvédelmi miniszterium ugykörébe utalt közigazgatási teendőket csaknem kivétel nélkül a törvényhatósági tiszviselők látják el az elsőb fokon. A közgyűlés tehát egy méltányos kedvezmény kieszközölését mozgdtja elő, ha ezen ügyben felirati jogát gyakorolni fogja.

Két törvényhatóság, Gömör-Kishont és Heves vármegyék keresték meg törvényhatóságunkat, hogy a szociális mozgalom elfojtása, valamint az izgalmaszító hírlapok megrendszabályozására vonatkozó feliratait hasonló szellemű felirattal pórtolja. Vármegyénk, melyben az agrárszociálismozgalmak legelőszőr ütöttek fél fejüket, a mozgalom okainak felderítése és orvosszerkerése közben több ízben kifejtette már a kormány előtt a maga álláspontját, ez ügyben egy újabb telterjesztés tehát csak az előbbi feliratok ismétlése lehetne. Sokkal érdekesebb és morális szempontból fontosabb az az eszme, melyre Szabolcsvármegye hívja fel a törvényhatóságok figyelmét; felirataiban ugyanis, melyet pártolás végett hozzánk is megküldött, az olyan alapeszmékből kiindulva, hogy a községekben a lakosságnak kell egy szellemi vezetőjének lenni, a ki bírja a lakosság bizalmát és megóvja azt a tévútrafonalra való hiedelemtől, kiváltkönsen tartja, hogy e vezetésre első sorban hivatott községi és körjegyzők oly teendők alól, melyek az irántuk való bizalmat csak csökkenthetik, felmentessenek. Ilyen pedig legfőkébb az állami adók behajtása, a mely kizárólag állami feladat, s különben is oly sok teendőből kiadnát ró községeinkre, hogy egyéb közigazgatási és kulturális feladataik végzéséire azok már alig képesek. A hiszákeny szegényebb néposztály megvédése czéljából ugyanezen felirattalban azt is kéri Szabolcsvármegye közönsége, hogy a csabai és uzsora a hivatalból üldözendő büncselekmények közeevételessék, a mi igazságos is, mert ha a talán előcség által tolvajlásra késztetett ember büncselekménye hivatalból üldözötték, kelli, hogy az emberársainak anyagi megrontására ravaszszággal, vagy megszorult helyzetével visszadéle törő bünds minden esetben elnyerje megérdemlett büntetését.

A közközlás elme gygyintésének tervei és költségvetése még mindig a belügyminiszerium felvilágosgatála alatt állván, az érdemleges határozat ezutal is elmaradt, csupán néhány, a végrehajtás során felmerült intézkedés szancionálása szükséges. Egy oly nagszabású és hosszú időre szóló intézmény megválatósítása előtt, hasznos és szükséges minden mellékkörülmény figyelembe vétele és iukább szorzodjon halasztást az ügy a fellemerülő akadályok előzetes elhárítása által, mint hogy; a létesítés közben lépjenek előtérbe ezen akadályok, vagy az intézlet kevésbé alkalmas és megfelelő voltával az elharmarkodottságtól tegyen tanubizonyoságot.

Három vármegyei szabályrendelet módosítása kerül a közgyűlés napirendjére, egyik a tiszrendszeti szabályrendelet, melyre vonatkozólag a községekben bent tartható takarmány és tüzelő anyag mennyiség szabatosb meghatározása vált szükségségre, — a másik a létesítési szabályrendelet, melyet a magántulajdont képező mezei vizsgálatot szabályozó miniszteri rendelettel kell összhangzássa honni és a harmadik a községi pénkezelési szabályrendelet, a melynek átoldozását most végzi a javaslattele a legutóbbi közgyűlésből kiküldött bizottság.

Ezekben végeztünk a fontosabb közérdekű tárgyat ismertetéssel. A községi ügyek közül jelentékenyebbek Gyula városnak több utcza kövezésére vonatkozó határozatának jóváhagyása iránti kérelme, Körös-Tarcsa község határozata a létesítendő vasuti állomás költségeibez 15,000 ft megajánlása tárgyában, és Doboz községnek a tulajdonát képező erdő hasznosítására vonatkozó határozata és az építendő kőrgát költségeihez vármegyei segély iránt benyújtott kérelme.

Munkásügyünk.

I. A nyomor vagy csak a megélhetés nehézségei is oly tényezők, melyek a szenvedő vagy nélkülözö lelkeben az elkeseredés csiráit teremtik s azt meggyökeresitik. A gyökérszálakból burjánoznak fel azon gyomok, melyek a nemesebb növényzet kikélesét elfojtják, a gyenge fényezetet előlök. Az elégtelenség, elkeseredés a szívet és agyat egyaránt lészassa teszi. Az erőemészto lész, melyet szintelenül fokoznak a fárasztó életközletemek, az ingatlag lépkeket könnyen vezérik a közrend, a törvényesség határain tul. Azt látkuk, hogy vármegyénk munkás népének lelke erősen befészeltte magát az elégtelenség, az elkeseredés. Látkuk a lész állapot kitöréseit s felintek szemekből, nyomasztó életviszonyaikból, söt nyomorukból fakasztott vágyak, törekvésök képei; de azt nem tudjuk, hogy az elégtelenség, elkeseredést oly okok szütkék-e, a lész állapotot oly körök idétkék-e elő, melyek valóban alkalmasak az elkeseredés, a lész állapot keltésére s nem tudjuk, hogy a kép, melyet munkásaink panaszait, sérelmeiket elkeserédést oly okok szütkék-e fel a való, vagy csak leplezik azt. Azon sérelmek, melyeket munkásaink nyiltan felpanaszoltak, alig minosíthetők olyanoknak, melyekből elkeserédés, gyűlölség méltan fakadhat. Nem balthattak azok szekerben arra, hogy a munkás né a kövrend, a törvényesség korlátait átképe, tetteiben, vágyaiban a kitorésé terere sodortassa magát. A felsorolt sérelmek általánban véve olyanok, melyek kellemelenek lehetnek, de nem elviselhetenek s nem orvosolhatatlanok. A megosztása a jobbadán régi időkbeli eredi sérelmeknek, némi türelmes önmegadást is teremtett s évtizedeken át szenvedték azokat kisebb-nagyobb kedveteléség, elégtelenség morajával, de nem törték ki. Miért bál éppen ezen sérelmek azok, melyeket, mint elkeserédésük okait, előtérbe állítottak? Alkalmasnak mutatkozta az idő és viszonyok a kitorésre?

TÁRCZA.

Sz.nak. Jól vagy? . . . Álmold-bé? . . . vagy létezel, A szívemmel jászok csak szeszölget? Jint a szög, mely a tenger felől Mecsigáll a s hullámba mélyed. Mély, mély a tegeer . . . Ez az én szívem. Vihar sem szánt túbbe fölele; Rajta a halál nyugalma lebeg . . . Oh, mi sok van itt eltemetve! Kincses hajók felkúsznak romtalomban, Szürjénét a csalódásnak; A horgonyok miod darabokra törve, Siet magoknak zátonyra ásának. Oh, hova lett a búcsú arbozokró! A bizalomnak viitorlájá! Rongyokra tépve — megismerendő: Melyik a boldogság fosztájá! Jöjj, szálj alá szívemnek mélységebe: Gyönyörei érintleltek még; Látni van hatalmád: hozd fel, hogy szivednek Szerelmét csak kibékíts!

S ta támitmol homlokom fellítit, Mint Didó egykor Aeneaszal tette; És látra laktam égó esztit, — Réstéve könyve fahasz majd feleto . . . De mégse. Hízseu oly rövid az élet! Maradjon rejtve a gyász néma titka: Ne a vezeklés mátyir-útja legyen A bölös és sír közt szoritva! . . . Oh jöjj! Boris be hínad éstörával, Hadd évrezem az olympusi áruyat! Szivemem fúdo hullámvérést érezek: Újra kibontom búcsú viitorlam. Egymást ölelvé dülünk habja közé A biborszobok hullámzó tengerek, És szuhuznak a tündérszigetekre, A böl felénk hín pálmák intogetnek. Ott kótánk ki a legvirágzóbb parton: Édes gyümölcsök újunknak szedünk, Mig lelkieinkben még szob világ támad, A melyben multat, jövöt felolduk. Feloldunk mindent . . . Lelkünk egybe olvút; Jelenéd váltik mind az egész élet; Oh jöjj: szívemnek gróngyvetel válnak, Utádná linteim . . . Ugy fogadtuk téged! L. Károly Szilárd. A polgári kör bálja. Most kezdém sajndolni, hogy az ur Isten nem pótkának teremtett, Mikor még a gymnziumba járтам s az irodalom jelesének elterázt magogatlam, mindig csak azt láttam, hogy bizony-bizony azok nagyon szegény legényok voltak, s a szellemi töké háta megett soha sem

volt kapitális, értve alatta pénzt, pénzt és harmadvtsor is pénzt, egyszóval nem volt geredül-jök. Most hogy felöntém, azt tapasztaltam, hogy azoknak mégis jobb dolguk volt mint nekem! Egyrészt azért, mert nekem sincs pénzem, sem pedig költői vénám. Ó nekik megvolt az a gazdaszátaluk, hogy ha écsék voltak, leirták Attila lakomáját, s míg ezt írták, elfelejtették, hogy ók voltaképen nem ebédelték, de mi csináltak éllt? A polgári kör báljáról kellene írnom, de mivel utólam a sablont (pardon, meg ne hallja Dóczy Lajos) chablont, s nem akarom ennek a szép mulatságnak a referádáját mindenféle . . . Karneval herceg arany betükkel fogja beírni a polgári kör iz-iki báljának históriáját naplójába . . . vagy . . . valóban, a legmagasabb várakozásokat is feljülendő fényes sikerü bál zajlott le e hó 12-nek estején a gyulai polgári körban . . . stb, stb. Irás sokkal megtölteti, — költőnek pedig nem születtem, hogy a késő utódoknak ékes rímekben beszéljem cí a bál fényességét, hát prózában kell írnom frázis nélkül. Igen ám! De most meg az a baj, hogy ez a bál megérdemli, megköveteli, hogy hosszasan ban foglalkozzék vele a feleletes upágitó, ha másért nem, hát arra a gyönyörü szép aszonyokra és lányokra való tekintetből is, a kik ott voltak. . . . A bál fényes sikerében oroszlánszük volt Sal Gyulának és Sal Jókának, a kik annyit dolgoztak és fáradtak, hogy a terem a bál régi jó hírnevéhez képest — díszes legyen s meg

kell adni, hogy méltó siker koronázta fáradozsaitak. Igen ügyes nemzeti színü draperiák voltak a tükörök fölé helyezve, s a terem nagy kályhája fenyőfátólznak maszkirozva. A bál közönség ugyan nem volt olyan nagyszámú, mint az előző években, s így az anyagi siker talán kisebb, mint a mennyi — a multból következtethetőleg várható volt, — de jókedv, kedvelység dolgában bizonyára nem maradt mögötte a hajdani bálának ez a mulatság. Az ételeket, italokat nem dicserém, hanem a Lójt bási konyhája, pénzéje maga-magát dicseri s a külön dicserót csak frázissá válánk. A mulatság csak úgy reggel 7 óra fél kezdett végződni. Jelen voltak: Asszonyok: Bekker Endréné, Birtalan Sándorné, Fraller Istvánné, Fehér Kálmánné, Gyöngyössy Lászlóné, Gubicza Károlyné, Horváth Istvánné, Hoffmann Ferenczné, Kovács Imréné, Kocsis Lászlóné, Lendvay Mátyásné, Licska Józsefné, Néményi Lajosné, Papp Gvuláné, Remele Józsefné, Szénássy Józsefné, Schmidt Antalné, N. Szabados Antalné, N. Szabados Jánosné, Takácsy Lajosné, Dr. Wieland Sándorné, Végh Gáborné. Léányok: Kirchner Berta, Lendvay Margit, Oszthy Vilma, Gyöngyössy Erzi, Horváth Giz, Némény Emma, Schmidt Mariska, Tóth Júzi, Tóth Erzsike, Uferbach Mariska, Licska Mariska, Fraller Giz és Ilona, Szabados Erzsike, Remele Mariska, Csizmazsa Ilonka, Friedl Mariska (Kétégyháza), Gajdics Judit (Csaba). —.

Nem. Soha kevésbé nem lehetett a ki-törést indokolni, mint akkor, midőn az meg-történt.

A legnagyobb s méltán figyelmet, sőt megdöbbentést kelthetett sérelmekkel lett fel-tüntetve munkásaink által a túrbottelben né-külkülözés, a nyomor. A többi sérelem mind-csak ezek előnkítésére esetelt szinképzés volt.

Nyomor, de még csak nagyobbírvára nélkülözést is vármegyénk munkácsi sem ek-or, sem más időben nem szenvedtek s nem szenvednek ma sem. Elkeseredésük mégis általános volt s ma, wdőn felpanaszolt sír-kelmelet oly sok irányban orvosolták nyertes s láthatják a járváló törökveit az orvos-lásra, mint sem enyhült annak ereje. Készek ma is, minden következményre tekintet, minden okozkodás és megdondolás nélkül a közreád, a könynyugalom megdondására; sőt ma már nemcsak az esetösszegt tekintik közdelmeikben a sikerre reményt nyújtó té-nyeződnek, de megdondoltan szervezködnek a siker biztosítására s a rendkívül kitágított ki-térletben jelenléteket nagy számúra tekintet-vel, a siker hitével etelve, a kezdetnél homályosuló körvonalozott czélok meghatáro-zásában s újabb czélok támasztásában egy hatalmas lépéssel előbbre is haladtak.

Nékülkülözés, nyomor! Ez volt az élénk-tárt panaszok legnagyobb réma s ezt hall-juk hangoztatni ma is.

Szemébe kell nézünk az ránk: Meg kell vizsgálnunk, hogy valóban é-e s oly igazsod-e az, mint feltüntette lett; s tudjunk meg, hogy nem-e csak leple annak, mely való-jában a munkás nép körében él s mely-nek eddig nevet adni nem tudott vagy nem akart?

Azután, majd foglalkozunk a kérdés azon főtösabb részével, hogy melyek hát a munkások azon sérelmei, a melyeknek orvos-lását szigetve jogos tény állnak s melyek azon okok, melyek valóban előidézték s feuttartják a munkások mozgalmát.

Békésvármegyének az 1890. évi nép-számlálás adatai szerint összes népessége 120933 férfi, 129353 nő, összesen: 258386. Ezen népesség a foglalkozások fő csoportja szerint következőleg oszlik meg: értelmiségi keresztel foglalkozók 1219 férfi, 206 nő s értelmiségi keresztel alkalmasított szolga: 514 férfi, 33 nő. Östermelések foglalkozók 48922 férfi, 7229 nő. Iparra foglalkozók 13534 férfi, 1465 nő. Járdaiktól él 492 férfi, 1263 nő. Napzasmos 13885 férfi, 7871 nő. Házi cseléd 305 férfi, 5069 nő. Háztartás-ban foglalkozók 56140 nő. Más foglallo-kásban van 722 férfi, 79 nő. Foglalkozás nél-külül: 14 éven alul 45733 férfi, 45438 nő, 14 éven felül 3889 férfi, 4427 nő. Letartóz-tatott 128 férfi, 13 nő. Ismeretlen foglalko-zású 109 férfi.

Ezen népességből kereső férfi 79478, kereső nő 18846, kereső tehát összesen 97324 egyén.

Az összes férfi népsegnél tehát 61-60% a, az összes női népsegnél 14-11% a, az összes népsegnél pedig 37-82% a a kereső.

Az első tekintetre feltűnik a férfi és női kereső népesség százaléka között a rend-kivül különbség, mi a főként földműveléssel foglalkozó népességünknek igen kedvezőtlen jelenség, mert általában a mezőgazdaságnál sokkal több tár nyílik a női foglalkozásra, mint más foglalkozás népesség körében.

A keresők aránya az országban az összes népességhez viszonyítva, 40-98% ot tesz ki. Békésvármegyében a keresők százaléka az összes népsegnél 37-82%. Tehát a keresők száma tekintet, az országos százalé-ka jóval alatta áll vármegyénk, sokkal több nálunk a keresők terhére és illetőleg kereset nélküli élők száma, mint az ország legnagyobb részében s ez, ismét hivatkozva földművelő népességünk túlyonyos számúra, egyáltalán nem kedvező jelenség.

Az eltartottak száma vármegyénkben 49555 férfi, 111197 nő, összesen 160752. Minden 1000 lakosra jut 507 férfi, 1137 nő, ki keresők által tartatnak, illetőleg ki nem keres. Az eltartottakból, illetőleg nem keresőből jut 1000 keresőre háztartásban foglalkozók 574, házi cseléd 55, 14 éven aluli gyermek 933, 14 éven felüli gyermek 80, letartóztatott 2, összesen 1644 egyén.

Ez nem mondható kedvezőtlen helyzet-nek, mert egy egyénnel 1644 eltartott esik.

Az országban az összes férfi népsegnél 62-53% kereső. Békésvármegyében 61-60%, tehát alatta áll az országos százaléknak, a nő keresők az ország összes női népességé-ke 20-99%-át képezik; vármegyénkben a női keresők százaléka 14-11%, tehát a hely-zet az országos viszonyoknál szemben szer-felett kedvezőtlen.

De lássuk különösen a mezőgazdasággal foglalkozók viszonyait.

Van vármegyénkben földbirtokos föld-mives: 20163 férfi, 1404 nő, nagyobb bérli 195

férfi, 3nő, tiszt 177, mérnök mezőgazdaságnál alkalmazva 1, gépész 90, szolga 11355 férfi, 59 nő, napzasmos 8032 férfi, 1822 nő, oná-láki kisegítő 8792 férfi, 3941 nő, összesen 48861 férfi, 7329 nő, e-nytt: 56090. Hozzá-advan ehaz az erlesztéssel, melészetel foglalkozókat, lesz az östermeléssel foglalkozók összes száma 56:51.

Az östermeléssel foglalkozókat teljesen keresőknek tekintve, ez vármegyénk összes kereső népességének 57-46% ot teszi.

A keresők terhére, illetőleg keresztel nél-külül az östermelés terén: 90730, ezt hozzá-advan a keresők számához, a 152881 egyén-iség, tehát az összes népesség 59:17%-ának eltar-tására tisztán a mezőgazdasági keresztel terhére szorul.

A keresők százaléka a mezőgazdaságnál terén 57-46% ot, az országos átlag 62-45% lóvén, látni való, hogy vármegyénk helyzete e tekintetben sem mondható kedvezőnek; de ha az östermeléssel foglalkozók, vagy annak terhére élők, tehát az östermelők osztály-ához tartozók országos 75%-it tekintjük, vagy a Tisza balpartjának 80-23%-át, Bihar-vármegyénknek 88%-át, Aradvármegyénkét 87%-át, vagy Hólmezőségvárúrsámból 78-30%-át, Kecse-métniek 70-37%-át, Szegednek 60-60%-át ves-zünk vármegyénk 59-17%-átval párhuzamba, látni fogjuk, hogy itt sokkal kevesebb egyén-él a mezőgazdaságnál terhére.

Lássuk most már közelebbről a munká-sok viszonyait.

Vármegyénkben van összesen, minden foglalkozást számítva 51371 napzasmos. Eb-ből kereső 21756, tehát az összes keresők 22-26% ot, s van eltartott 29615, tehát min-den egyes kereső napzasmosra esik 1:36 egyén eltar-tásra s ez kedvezőbb az általános vármegyéi helyzethél, mely szerint minden egyénre 1:64-nek az eltar-tása usik.

Vármegyénkben az összes népesség 10-88 %-a napzasmos, tehát a helyzet e tekintet-ben kedvezőbb, mint a szomszédos, vagy leg-közelebbi is az ország hasonló természetű s tár-sadalmi viszonyok között levő helyein, mert például Hajdúvármegyében az összes népesség 21:16, Csongrádvármegyében 26:79, Bacs-Bodrokvármegyében 28:19, Szabolcsban 23:61, Torontálban 20:44, Hólmezőségvársárhelyen 21:91. Szegeden 19:98, Szaballtan 25:09% napzas-mosokból áll.

Sokkal főtösabbak reánk néve a mező-gazdasági napzasmosok viszonyai.

Vármegyénkben van összesen mezőgazdasági napzasmos 12831 férfi, 10586 nő, összesen tehát 23417 s az összes népesség 9-06% a. Ebből kereső férfi 802, kereső nő 1822 s így a keresők eltar-tására szorul 4738 férfi, 8764 nő, összesen tehát 9914 kereső tart 12503 nem kereső t. jut minden keresőre 1:04 eltartott.

Ez kétségbevonhatlanul igazolja, hogy mezőgazdasági munkásainknak e tekintetben a helyzete sokkal kedvezőbb, mint az általános keresők és eltartottak s mint az összes napzasmos keresők és eltartottak helyzeté. De e helyzet már nem mutatkozik oly kedvezőtlen való összehasonlításon, így nevezetesen Biharban 8738 kereső tart 8857, Hajdúvármegyében 3680 kereső tart 3960, Szabolcsban 4938 kereső tart 4829, Aradban 9809 tart 10897, Csongrádban 8695 tart 4471 egyént s a környéken csak Hólmezőség-vásárhely helyzete kedvezőtlenebb, hol 974 kereső tart 2194 nem kereső t.

Tehát a környéken általában mindenféle kevesebb esik a mezőgazdasági napzasmos munkásra eltartott egyén, mint vármegyénkben, s ebből okzerően levonhatnánk, azt a következtetést, hogy általánosánban nehe-zebb vármegyénkben a megélletési viszonyok, de e következtetéseknek annál kevésbé áll ellenté. Hogy vármegyénkben a 12831 férfi keresővel szemben: 8764 nem kereső nő áll; s ez rendkívül nagy szám s oly viszonyt tüntet fel, mely érdemes arra, hogy okát ker-sassuk s az eredményt mezőgazdasági munká-s viszonyaink megvilágítására alkalmazzuk.

Minél nehezebbek a viszonyok arra, hogy a mezőgazdasági munkás családjának élet-szükségleteit biztosítsa, annál kevésbé nél-külkülözheti a munkabírást, a kereső segítségét, s minél kevesebb nehézségekbe ütközik a család fontartás, annál nagyobb a munkabírást, a kereső segítség nélkülözhetősége esete.

Ha vármegyénk mezőgazdasági munká-s napzasmosai rendkívül nehezek vagy lehet-telenné tartanak családjaink eltar-tását, s ha a mezőgazdasági munkásviszonyok olyanok lónnének, hogy a keresztel nem biztosítsa az élet-szükségletek megsegerszást, — ha nagyobb mérvű nélkülözést vagy nyomort kellene szenvedniük: bizonyonnyal nem néznék el oly nagy számát a felhasználatlan női munkaerőnek s a munkabíró gyermek segítségének nélkülöz-zését; s bevonnák a keresztel terére az eltar-tott nőknél s ifjaknak munkára képes re-sét; mely az átlagos számítás szerint a 8764

nőnek csak egy ötödét véve 1753 kereső kárnál szolgáltatnánk. ezenkívül bevonnat a munkánélküli 14 éven felüli s 16 éven aluli if-juk nagy számát, együtt véve több mint 3000 munkánélküli élő egyént.

Felülthető tehát a tétel: vármegyénkben azért van olyan sok eltartott nő és ifju a mezőgazdasági munkás napzasmosok kö-zött, mert a férfi napzasmosok a családfon-tartás munkájában nélkülözhetik a segítők-lyást, vagy mert a mezőgazdasági viszonyok nékülkülözés, melyek a munkásnak elég foglalko-zást nem biztosíthatván, a női s ifju segítők-lyést munkára nélkül maradt.

A tétel második része igényel tehát be-térőbb boncolást.

A vármegyénkben végrehajtott földadó kataszteri munkálatok folyamán megállapí-tatott a művelés alá vett földterületeknek művelési ág szerint külön-külön számított művelési költsége; s ezen adatokat véve alap-ul, kell vármegyénkben átlag egy kat. hold szántóföld művelésére az aratás és cséplés munkájának nem számításvál: 12 napzas-munka. Vau vármegyénkben 434032 k. hold szántóföld, ennek tehát a mezőgazdasági munká-ja igényel 5.30834 napzasmot, s ha ezen összeget az östermeléssel foglalkozók összes kereső 56151 egyénből 10:4 népsegere eloszt-juk, jut egy keresőre 90.40 napzasom, — de akkor már minden mezőgazdát, — akár föld-birtokos, akár nem, egy tekintet alá vettünk, holott kétségtelenül a helyzet kedvezőbb enél a napzasmos munkásra néve.

Van vármegyénkben 3319 k. hold gyű-nölös, vetonnyes kert. Ennél a kataszteri munkálatok szerint a művelési költség, nem napzasom-munkára helyezkedve állapított meg, s így szakértő mezőgazdák adataira támaszkodva egy k. hold művelésére ásás gberelyezés, vetés, gyónálás, kapálás napzasmot számíthatunk. Kert birtokosaink szá-mára adataink uncsepek, s így itt is napzasmosokra néve legkedvezőbb helyzetet, — az összes keresők számát véve alap-ul, a kert művelésre igényelt 73018 napzasom folezta-tván az 56151 mezőgazdasági kereső közt jut egyre 1.30 napzasom.

Sőtlan vármegyénkben: 6350 k. hold, s egy holtauk művelésére a kataszteri s mezőgazdák adatai szerint kell 64 napzasom összes szőlő területeink művelésére kell tehát 406.400 napzasom s így az 56151 kereső után jut egy egyénnel 7.24 napzasom,

Van vármegyénkben: 46333 k. hold ré-ty, s egy hold művelésére, illetőleg termé-nyei betakarítására kell a kataszteri adatok szerint 5, összesen tehát 231.665 napzasom, melyből ugyancsak az 56151 földművelő kereső után jut egyre 4.12 napi munka.

Hajnyuk figyelmen kívül a napzas-monyiség kiszámításnál a legelő, erdő és nádas munkáját, s mint megjegyeztük az aratást és cséplést és a földmunkát is, s így jut mezőgazdasági munkára 109.06 napzasom.

Az 56151 kereső földművelőből, mint látjuk, 23417 a kereső napzasmos, s így föld-birtokos, bérlő, gazdaszám-, gépész stb. összesen 32.73.

Itt kell mutatnunk e helyen tulajdon-kepéni földműveseinkre, nevezetesen jelen-nélk ell az, hogy községeink előjárósága általában ezekből áll, s a telteosebb gazda már nem igen foglalkozik a szorosan vett földmives munkával, szántással, vetéssel. ka-pálással, ezt általában gyermekeire bizza s maga legfeljebb a felügyelet munkáját gyakorolja, napzasmoszerű munkát egyáltalán nem végez.

Szorgosan, vagy körültekintéssel mér-legeleve ezen viszonyainkat, úgy találjuk, hogy a 32734 kereső földbirtokos, földmives, gazdaszám stb. közt több mint 20% nem végez bányászatot napzasmoszerű munkát, tehát el-eknek a 6546 keresőre eső egyenként 109.06 munkánap s szorosan vett 23417 napzasmos munkásra esik, s így a 717.71 napból egy munkásra eső 30.67 munkánap a 109.06 munkánapot felelmei 139.73 kereső napra egy évben, mindeu mezőgazdasági napzasmos munkásra néve.

Ez a legkisebb szám, mely adataink alap-ján kiszámítható, ennél nem kevesebbet, de feltételeimél több a munkásnak évenként a munkánapja.

Vármegyénkben a munkásnak 10 évi átlag s a legmagasabb és legkisebb mező-gazdasági munka napzasma szerint átlagos munkabéren 72 kral számítatván, s ekként a 139.73 munka nap egy munkásnak évenként 100 frt keresetet biztosít.

Az aratás, cséplés kereseménye 80 frt 120 frt közt ingadozik, s átlag 100 frt-ta tehető, s ezt hozzá adva az évi 106 frt nap-zamos kereseményhez, — egy munkás legkisebb — évi jövedelme: 206 frt-ot tesz.

Megfel ezen összegnek azon összeg, melyet maguk a munkások is, mint legkisebb összegget számíthatnak.

Állítunk ezen kereseménnyel szembe a munkácsi s az általa eltartott nem keresők életszükségleteinek fedezésére szorosan meg-kívánható összegget. Igen nehéz e tekintetben adatainkat biztos alapra helyezni, oly külön-félék a munkás mai igényei, hogy azokból állí lehet kiválasztani azokat, melyeket szá-mításba vehetünk, s így egy oly alapra kell helyszekednünk, melyet magok a munkások szolgálatuknak rendelkezésünkre.

A napzasbíró ellátással és ellátás nélküli átlagánál rendszerint aratásban 30 kral, cséplésben 22 kral, kaszálással 16 kral, szőlőmun-kában 15 kral, kapálással 10 kral, egyéb mun-kánál 14 kral, átlag tehát 17:83 kral s e 07 kral egy munkás évi ellátására 65 frt 07 kral számít. Az ellátáson kívül a munkás na-ponkénti szükségleteit: 7, 17 kral számítva, mely az ellátáshoz viszonyítva elég magas, 55 kral tehető tehát a munkás napi szük-ségletének fedezésére kívánható összeg, s így tekintve, hogy a vármegyénkben egy munkás keresőre 1.04 eltartott jut: minden munkás szükségletének fedezésére 186 frt 16 kral szük-séges, ezt pedig az évi 206 frt fedezeli.

Ezen adatok tehát nem támogatják a munkás törökveket s nem állítják jogos bére a munkások igényeit, sőt igazolják fel-állított tételünket. De nem is kellene a szám-adatok tanúsághoz folyamodnunk. Tudjuk azt a mindnapon életből, hogy vármegyénkben van mezőgazdasági munka elég, mert idegen munkásokkal kell a szükségletet fedezni, s nagyon tartatlalan azon panasz, hogy a úyári bönopónak aratás, cséplés ide-jén gyűlven össze a munka, annak teljesíté-sére sokkal nagyobb a munkás kereset, mig egyébként máskor a munkás kiulatt haladja tni a keresetet, mert a legközelebbi években végrehajtott folyamatszabályozási, vasuti, állami út kiegészítési stb. munkálatokhoz sem szögödött vármegyénkben elég munkás, mi kétségtelenül igazolja, hogy munkásnyomor vármegyénkben nincs s mezőgazdasági rend-zerben legkevesebb munka legkisebb bére is biztosítván a munkácsi évi szükségleteinek fedezését: azt sem nehezebb munka vállála-sára, sem az eltartottak munkába vonására a szükség nem kényszeríti.

Mégis van a munkásnak panasa a meg-elhetős, családfenntartás nehézségét illetőleg. Van-e ennek jogosultsága? Kétségtelen, hogy reudes viszonyok tal véz zímórntelkül: nincs! De sajnos, munkásnépünk rendkívül viszo-nyok közé sodortatott, s a rendkívül viszo-nyokat nem mezőgazdasági helyzetéből, ha-nem a munkás ónága teremtették. Csak figyelyel meg munkásaink életriszonyait, s látni fogjuk, hogy a tisztán mezőgazdos kere-setére által munkás, ép; egy ötökzódik, mint a vagyonos paraszt gazda; feleségének, leányának vigánója ép úgy súlyos, bársnyos, mint a vagyonosabb gazda leányának. Ily fénytűzésre természetesen nem elég a keresztel, s rendszeren előre drága előlegekkel emészt fel azt, hogy fényűzési nagyzásának megfelelhes-sen. A takarékos társadalmi viszonyaink meg-felelően élő munkás szerényen, tisztességesen önálló vármegyénkben, s ha betegsége vagy valamely csapás nem bátraltatja, csak méré-sellett lakarekossága s munkásság mellett elég párida tanakítja; szeres is.

Mezőgazdasági munkásaink sérelmeinek főtárgyával végeztünk, és feltüntetjük ezzel kapcsolatban mezőgazdasági munkásviszonyainkat. A felhozott más sérelmek, panaszok, teljesen egyéni természetűek, s mint ilyenek nem lehetnek általános, egy egész társadalom osztály megalmainak, törökveésnek csálpon-tjai, s a jogszolgáltatásnak mind-nem teljes orvoslása is találunk azok, s reméljük a közel jövő tisztázván a munkásviszonyokra buroló homályt, tisztázva s rendezni a fontos ügyet s meghozza az orvoslást a munkások azon általános sérelmére is, mely a munká-sörök beültetésben nyilvánult, s mely sajnos amellett, hogy czúgalta, s a kívánt eredmény elérésére nem vezetett, nemcsak munkásaink-nak, de alkotmányainknak is valódi sérelme.

A vármegyéi közgyűlése

(február 28-án.)

Tárgyszorozat:

1. Alispáni jelentés a vármegyéi állapotáról és a szoptombori községek 6 ta tevéseire be-térőkötéséről.
2. A közgazdasági bizottság jelentése 1897. évről.
3. A vármegyéi számonkérészek jogzű-könyve a vármegyéi tisztikar tevékeségéről.
4. Elhalálozás folytán megüresedett egy szolgabíró állásnak választás útján leendő be-töltése, e czóbló kijelölő bizottság alakítása. A választás a községnyos első napján fog megtartatni.
5. Arvaszéki elnök helyettese választása.
6. Az Országban alakított második levátó bizottság elnökének megválasztása.
7. Bolgügyminiszeri rendelet az 1898. évi költségvetés megállapítása tárgyában.

janak az amerikai luczernamagotól, a melyet igazságszermészének leingadással tisztán, sőt európai lu-
czernamag közé kevesre árustunknak. 46. 7-1

Sulyos csapadék a gazdára néve, ha a vetőmag beszeréséről eszébe jut, ezért csak üd-
völhetjük Hlaldek budapesti maggyarkezesdől
valamennyi gazdasági szaklapban kézzé tett ama
nyilatkozatát, hogy az általa árustott heremag
számra azokat a vonatkozó szabványok nemcsak
a magra, hanem az ebből termő növényre is ki-
terjeszti. Reméljük a gazdák érdekében, hogy a
többi magkezesedés is követni fogja ezen esakie
dicséretre méltó példát. 50. 1-1.

Közgazdaság.

Békesvármegyei állattenyésztési és állattenyésztési viszonyairól.

— Irta: H. Miksa. —

I.

Az állatorvosi szolgálat szervezete.

Békesvármegyei egy állatorvos körlettel köpéz-
dén Tóth József kerületi állami főorvosnak, ki ke-
relőtelő az állategészségügyi törvény és rendel-
tek pontos végrehajtására a kormány által ki-
vezetett érv. A vármegye területén egy főorvos
ségi (vármegyei) állatorvos állomás van szervezve,
melyet Fleks Miksa okl. állatorvos tölt be. Műkö-
dési körét az állategészségügyi törvény 131 §
írja elő.

Békesvármegyében egy r. t. város és 27 község
van, 21 községi, két kör (orosházi és kelyegi házi)
és három magán állatorvossal.

II.

Az állattenyésztés állása.

Békesvármegye állattenyésztése inkább a nagy-
birtokosok kezében van, a kisebb gazdák inkább
csak állattartónak nevezhetők. Bár állattartók me-
gfelelő szakértelemmel nevelik. Így különösen M.
Berényi, B.-Csaba, Oro-háza, Sarvas és Békes
közégek állattartói már nemcsak jelentős kénye-
ből és nechezből isgalorvátok, de szép számmal nagyobb
figyelmet érdemlő kényeiből katoná voltak is ne-
veznek. Jelentéktelenek azonban az állattartás kö-
rében a szarvasmarha nevelés, úgy azt közében,
kik a marhajukat gazdaságukban pározatás által
szaporítják, mint a kik borjú korukban szerzik be
azokat s nevelik fel. Még azonban az állattartók
csak a téren még sok kívánni valót maguk fón,
addig a sertés és baromfi hizlalts a illetőleg ne-
velés terén csak elismerés illethez őket. Magyar
nangalizsa s jelentéktelenek számban holland-
china fajú sertéseiket példás szakértelemmel hízla-
ják s kizárólag magyar fajú baromfiakat oly szép
számommal nevelik, hogy ezen két kereseti forrás
rjuk néve igen fontos, s jelentékeny részként
létérdeki tényező. Egválatalában a baromfi-nevelés
oly nagy mértékben úszik meggyökényben, hogy a
közönség szakérteletének fő fedezés mellett több
százukere megy azon baromfiaknak száma, melyek
évenként egy a nagyobb fogynak piacokra, mint
a külföldre szállítottak. Különösen nagy a baromfi
export Gyula város, B.-Csaba, Orosháza, Bndföld,
M.-Berény, Sarvas, Gyoma és Békes közégek pi-
acozói. Amily érvendetés azonban az állattartásnak
a sertés és baromfi nevelés körüli szorgalom, épp
oly agasztó jövővel kísért a már az egész ország-
ban s így meggyökényben is általános elterjedést nyert
sertésnevelés s részben a baromfi chofera.

A juh-nevelés, eltekintve az alig 4-5 ezre-
mező fésűs gnyapjú merinótól, mely Békesmegyében
az állattartók kezében van, alig érdemel említést.
De nézzük mi ennek az oka? A felelet egyszerű:
a legelő hiány. Ugyanokan ebben keresendő az a
körülmény is, hogy szarvasmarhátik sem nevelik
a kívánalmakkal megfelelően; bár itt igen nyomó
indok még az apállatok helytelen megválasztása és
még inkább ezek hiánya.

Ami eddigiekben az állattartókról beszéltem,
vagyis azon kisebb gazdákról, kik állatjaikat min-
den cél és olv nélkül többnyire nem pározatás
által szaporítják a csupán bizonyos irányu termel-
ésére (igkázásra, tejtelésre, hizlaltsra) tartják. Tar-
júnk azonban át a tulajdonképpeni állattenyésztésre,
kik állatjaik szaporítását mindig pározatás utján
bizonyos előzetesen megállapított cél irányában a
tenyésztési szabályok alkalmazása mellett eszközök
s kellő szakismerettel igyekszik állatjaikat mind-
inkább értékesebbé tenni, az értékes tulajdonokat
az utódokban növelni s a hibákat kiküszbölöni.

Mint e czikkem bevezető soraimban említém,
állattenyésztéssel vármegyékben kizárólag a nagy-
birtokosok foglalkoznak. Az orodmény mellyel ez
úzik, csak azon kis részüknök gyümölcés hozó, kik
a gabona és a jó takarmány termelésétől megzart-
ják az arthaty a isomvően az állattudományi műsége-
ket javító jó apállat nagy bőségt, ezek minél nagy-
bobb számu előállításra törekednek. Sjepon azon-
ban ilyen halmozott tenyésztők csak kevesen van-
nak meggyökényben. Pedig az állattenyésztés felvirá-
zásnak egyedül az vezete czélzás, ha a még kö-
vesőbb szakavatott kisebb gazdák a jó apállatok
beszerésére a nagyobb tenyésztőkénél pénzre talá-
nának; másrésről felvilágosítani, sorokentit kollona
őket jó takarmány termelésre, hogy gazdaságuk
terét a gabona termeléssel arányban megfelelt
legelőt a kaszálóit tartva, ezeket állatjainkuk okzeréni
értékcseníteni s a nagyobb számu állattólól nyertl

létügy által a kizsámányolt tölaj termő orodm-
visszaadónak tudának. A gazdákodások egy irányban
felvilágosítani s felvilágosítani leginkább a gazdasági
egyesületeknek lenne feladatna.

Mellett Békesvármegye kiválóbb állattenyész-
tőinek tenyészanyagáról közölökből megemlékez-
és, fölmentim, hogy a megye kisebb gazdákközö-
sége löányának javítására, illőleg nemotesítésre
majdan kizárólag az állmatok, a méntelepéről nyúl
angol telivér és félvér, továbbá kis méntelés és gür-
rín méntek használ. Magán, a tulajdonosoktól
nevelt és az apállat vizsgálód-bizottság által alkalm-
ossá váló méntek száma, eltekintve M.-Berényi köz-
ségéből, többi közégekben még olonyasáb esze-
kegy. E tekintetben M.-Berényi község részéről
csak igzu érvendetés hiadlásról lehet sző, mely
közégek mltán mondhatják, hogy löállományának
megyében nincs párja.

Szarvasmarha tenyészössoll a kisebb gazdák,
kivéve egy esakió számot, nom igen foglakoz-
nak. Általában a drimigényes eredeti magyar-
erdélyi fajtaikat tartják jó igazonó ökrök nyer-
tése s csak másodsorban tejprodukező csuljából
Az apállatoknak a közégek szerzik be meggyökény-
beli vagy más hazai kiválóbb tenyészestökből. Ves-
nök ugyan egy már teljesem kifejtelt bírákat,
hogy pedig szépen fejlett egy éves bikaborjakat,
melyek közül a rossz évenként kiustatálván,
csak a java jut a jövő év tavaszán az egyes esor-
dakba.

A sertéstenyésztést már fejletlebb foku a kis
gazdák kezében, mert ezeket már nemcsak saját
szükségletük fedezésére, hanem eladásra is tenyész-
tik. A sertés állomány, fajta jellegere nézve ül-
lyonon részben magyar mangalicza (szőke, fekete
szinű és feckeltesu mangalicza.) Az apa-állatok
itt már nemcsak a közégek szerzik be, hanem
ilyeneket egyes gazdák is tartanak és tenyész-
tenek.

Térjünk végre át vármegyénk tulajdonképpeni,
még pedig kiválóbb állattenyésztőire.

Kiváló állattenyésztők N.-Szénis község ter-
ületén:

1. Gr. Károlyi Gyula és Alajos örökösei és
gr. Károlyi István. Nagy figyelmet érdemel ugyanis
a már régebb óta óta tenyészett angol félvér ló-
nyerestől, kitünő igazonó és katonalovak nyeresé-
czuljából. Először a negyedik juh-tenyésztők még
régiből keletl, gnyapjúnyeres czuljából üzezik: gnyapjú
finomság tekintetében elérték már az olcait I. o.
Fjaimba üzezik.

2. Báró Schössberger Zsigmond ló-állományja
angol félvér, házi és kecsi lovak; juhászatán rambon
ille, kevésbé finom gnyapjú, de nagyobb hozam
és báranylevelés czuljából üzezik.

3. Jurenák Sándor kitünő fésűs-gnyapjú juh
tenyészete érdemel említést.

4. Figyelmet érdemlő továbbá Volkinger Miksa
furiós ló, magyar szarvasmarha, szőke mangalicza
sertés és fésűs-gnyapjú juh-tenyészete.

Püzes Gyarmat község határában kiválóbb
állattenyésztő Gr. Vencsik Blankenstein Vilma és
br. Springer; angol telivér lovakat 1880. óta, ma-
gyar erdélyi szarvasmarhákat 1800. óta és fésűs
gnyapjú bírákat 1880. óta kitünő eredményre
nyerteztik. Ugyanokan itt megemlítené Beszél
Lipótnek szép szőke mangalicza tenyészete is.

Kondoros község határában Geiszt Gyula és
Gáspár angol telivér és félvér lötenyészete tünk
ki kiváló könnyű kecsai-, házi- és versonyói egye-
deivel; nemkülönbön dicsőretet érdemlő nyugoti
fejűjuh szarvasmarha és szép magyar fajú mang-
alicza tenyészeteük is.

Csurvára község határában leginkább gróf
Wenckheim Géza régebbi keletl szép muraközi
lötenyészete érdemel említést, mely nemcsak sa-
ját használatára, de eladási czélzokra is tartatik fenn.

Körös-Tarcsa község határában gr. Blanken-
stein Pálnak angol telivér és Pfister Antsalnak
arab félvér lötenyészete emelöljük ki. Dicsőret
tek érdemlő továbbá br. Wenckheim Viktornak
P.-kamaton még 1888. évben alapított barna mar-
hatenyésztés, mely beltenyészestől üzezik igazonó,
hustermelő és kiváló eladásra szánt apa-állatok
nyereső czuljából. E tenyészeten évenként 10-15
déb. egy éves bika körül kisor-olás utján eladásra,
melyek átlagos árna 150-200 ft

(Polyk. köv.)

Minta paraszti-gazdaság államsejelyével. A föld-
művelésügyi miniszter, azon tervét megvalósítandó,
hogy a kizsákdát előtt az oszkori gazdálkodást
szemléltetés utján ismeresse s kedveltesse meg,
lejáratt intézett a vármegyei gazdasági egyesületre,
melyben felszólított azt, hogy a kizsákdát köréből
egy oly egyesít, kinek alkalmas nagyságu birtoka,
megfelelő felszerelés van és ki magasztal intél-
gelművelésül folytán a term. megvalósításra képes,
jelöljön ki és hozzon javaslatba azon eszéből, hogy
az megfelelő államsejelyben részesítvén, birtokl
könyvezettségű rendezésbe, melynek szemléltetését
a birtoknyélbi kizsákdát az oszkori és belterjesi
gazdálkodás előnyei és hasznos voltáról tapasztalat-
szerenének meggyőződsöt, és a mely gazdasá-
g a rendezett gazdálkodás torjósztását volna hi-
vatva eszekeztől. Igen hólyos meggyőzt a minisz-
ter rendelkez, hogy ezen mintagazdaságnak nem
leand csejté a kizsákdát, hanem az eszén védelmi
kedvező termet hozd kifáradás gazdasági növények
oszkori és a föld mintól ölynéységbe kizsákdát
csejtő torjósztás. Gazdákodásunk között csak
alkalmas egynt fog találni a gazdasági egyesület
mi mindenesetre örülnék, ha olyarra esnék v-

hasznata, a ki saját anyagi hasznát a czéllal egy-
tuló egyvontit, hogy fardozásaival jövedelmének
fokozását érni el és a rendszeres betörtes gazdál-
dásnak minél több hivatkozást szereztje.

A békesmegyei takarékpénztár

üzefelforgalmának kimutatása az 1897-ik évrol.

Bevétel: Pénztár maradvány 17787 ft 80 kr.
betétekből 1432188.87, váltókból 1863035.—, jel-
zálogokból 414056.17, folyó számláin 114710.28,
átítok kamataiból 57828.47, jelzálogok kamataiból
104086.22, késedelmi kamatokból 2652.53, házber-
lői kamataiból 1010.—, részvényátírasi díjból 42.—,
főkkamataiból 2851.61, kététekek alapjára 3512.63,
ingatlanok eladásából 60092.78, elhelyezményekből
474974.12, M. t. p. j. z. bank részv. kam. 2500.—,
elhelyezmények kamataiból 12073.19, gyulai gym-
naziumi alapra 2929.12, összesen 462761.79, ki-
adás: betétekre 165748.29, váltókra 201454.4—,
jelzálogokra 499922.30, folyó számlákra 114710.28,
osztalékok 20040.—, folyó kamatokra 3720.26, szo-
kezesek 8930.—, üzleti költségok 3414.92, adóra
7052.32, 10% kamat adóra 1211.53, jutalékokra
3298.33, jötekeken czélokra 1023.47, ingatlanokra
1500.—, vizkijáratokra 4775.23, kététekek alapjára
1000.—, gyarmatokra 400.—, anyapénztárnak kamat
2851.61, elhelyezményekre 207297.96, pénztármar-
advány 69681.22, összesen 462761.79, vagyonm-
enny: vagyon: váltó tárcza 901868.—, jelzálogi kö-
tevények 1019127.99, öllöge 1059.—, magyar t.
p. j. z. bankszervények 50000.—, orosházi fődik
137570.29, ingatlanok 36260.03, építkezések 2578.80,
felszerelvények 2009.—, perelőge 450.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 100000.—, betétek
és kötésként kamatok 2438999.40, tartálékoké
680.10.—, kététekek tartaléka 3512.63, nyugdíj-alap
47900.—, gymnasiumi alap 3050.—, oszálók 40.—,
folyó számlák 137570 ft 29 kr, egyenleg mint ha
szon 38491.09, teher: részvényteke 100000.—, függő
kamatok 10368.71, pénzkészlet 69681.22, összesen
2831604.09, teher: részvényteke 1

Csak fiatal embereket

8 7-25

párisi Dr. BOITON

Injectio Orientalis

már néhány napj koránlat után elmulasztja még a legrégibb tüneteket is, felesleges tehát **santal olaj** vagy **copaiva balzsammal** kísérletezni, mert ezek csak a gyomrot rontják és a bajt nem győzzék meg.

I üveg Boiton Injectio ára 1 forint.

Magyarországi főraktár:

Zoltán Béla gyógyszerháza

BUDAPEST,

V., Nagykörnye-utca 23. (Széchenyi-ter

sarkán)

Kapható minden nagyobb gyógyszerháznál.

Postai megrendelések czimre:

Zoltán gyógyszerháza Budapest.

Főraktár Gyulán: **Bodoki Mihály** gyógyszerháza.

Meghívó.

A Gyulai 5-dik temetkezési társulat f. hó 20-án a Góndocs-népkerti pavilonban **rendkívüli közgyűlést**

tart, melyre az érdekeltek ezennel meghívattak.

Tárgysorozat:

1. A múlt közgyűlés megbízásából az alapszabály módosítására kiküldött bizottság jelentése a módosított alapszabály-tervezet tárgyában.

2. Indítványok.

44 2-2

Az elnökség:

The Continental Bodega Company
Valódi hamisítatlan külföldi borok

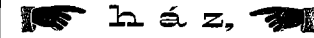
Portbor.
Sherry.
Madeira.
Marsala.
Malaga.
Tarragona sál.
Legjobb.
Borsóvörösforrás

Raktár:
Ferenczy Alajos
urnál.
211 20-20

Ház eladás.

Gyulán az Árpád utcában fekvő 97. számú, teljesen jó karban levő

mely két különálló lakás és minden megkivánlató mellékhelyiségekből áll, szabad kézből **eladó.**

Értekezhetni a házban lakó tulajdonossal. 37 3-3

Hirdetmény.

Tisztelettel értesitem a t. cz. közönséget, miszerint **Greiner Antal** volt közvetítő elhalálása folytán a nevezett által évtizedeken át folytatott

foglalkozást közvetítő és cselédszerző intézetet

átvettem. Ezen üzletet Willinger József üzletárs ur közreműködésével Gyulán, a Bauer-féle házban fogjuk folytatni.

Főtörökvesünk oda irányul, hogy pontos, gyors s minden igényeket kielégítő szolgálattal a t. cz. közönség pártfogását kiérdemeljük.

Ezen üzletünk által közvetítettnek adásvételi **csere- és haszonbéri ügyletek.** Valamint mindenféle gépek és gazdasági eszközök eladása. Továbbá házasság, ez utóbbi a legnagyobb titoktartás mellett. **Szállodai** és kávéházi személyzet, cselédek, valamint minden néven nevezendő üzleti alkalmazottak a körülményekhez lépezt a **leggyorsabban** elhelyeztetnek.

Egyben felkérem a t. cz. szálloda, vendéglő és kávéház tulajdonos urakat, miszerint feltételeiket velünk esetről-esetre közölni sziveskedjenek.

Becses megbízásait kérve, azok pontos teljesítését biztosítva, maradtam tisztelget:

Serbán József,
ü g y n ö k .

30 3-3

Eladó ház.

A Gyulán 1023. szám alatt fekvő ház, melyben jelenleg a nagyoláhvárosi óvoda van, szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítás nyerhető **Weisz Mór** és Társánál Gyulán. 45 1-1

Gyökeres fásított szőlőoltvány.

Gregori Mihály

bécsi szőlő és szőlőoltvány tápl. tulajdonos képviselőjében, a legnagyobb mennyiségűre reszok át megrendeléseket száraz gyökeres nemeseített

szőlőoltványokat,

minden megkívánandó fajokból.

Fajtisztaságáról valamint tökéletes összeállításról

szavatosságot vállalva.

1000 drb oltvány bármely állomásra szállva **115 frt** utánér mellett.

Szállítás és csomagolás nem számítatik.

34 3-3 Teljes fűszerelettel:

Werner Simon,

Arad, József főherceg-ut 2-ik szám.

Hirdetés.

A gyula-vári takaréki- és önégező-egylet mint szövetséget **évi rendes közgyűlést** február 27-én délután 3 órakor tartja meg.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság számadási jelentése a nagyon állásról.
2. A felügyelő-bizottság jelentése a lefolyt év számadásairól s a megfolyt vizsgálat után az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentésének megadásán.
3. A zárméleg megállapítása.
4. Felügyelő-bizottság választása.

Az igazgatóság.

Kohlmann János

műfestő és vegytisztító gyára Gyulán.

A nagyon tisztelt közönség szives figyelmébe ajánlom **újjonnan épült** s a mai kor igényeinek megfelelőleg a legújabb gépekkel felszerelt s **gőzüzoró** berendezett **műselyem-szövet-kékfestő és vegytisztító gyáramat**, hol a külföld legbirtamevesebb ilyenmű gyárainak mintája szerint, minden e szakba vágó cikkek elkészíttetnek.

Kifogástalan és gyors kiszolgálás.

Festetnek bármily divat színe:

Vegyileg tisztítottak:

Ugy egészben mint elbontva selyem, gyapot, karton női ruhákat, férfi öltönyeket, köpenyeket, butor-szöveteket, csipke- és tunis-függönyöket stb.

Mindonemű férfi-, női- és gyermekruhák, bál ruhák bármily dunsan legyen is díszítve egészben minden bonítás nélkül, bélyeg, nyakkendő, keztyűk, himézsek, függönyök, sznyeekek stb. jóállás mellett, hogy a gyáramban tisztított ruhákon a régi foltok soha ki nem nyomulnak, a ruha teljes új kinézetét nyered.

A színek tartóságáért szavatosságol vállalom.

bizalmát köszönve, további megbíz-

A nagyon tisztelt közönség eddigi saikat várva vagyok

kiváló tisztelettel

13 3-3

Kohlmann János.

Csak akkor valódi, ha a háromszögű palack az itt levő szalaggal (vörös és fekete nyomás tárgy papíron) van elzárva.

Eddig fölülmulthatatlan!

Maager Vilmos-féle
valódi, tisztított

MÁJOLAJ

Maager Vilmostól
Bécsben.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltott és könnyű emésztettségéért fogva gyermekeknek is különösen ajánlatos és valódi előnye mind-anna esetében, melyeknél az orvos az egész testi szervezet, különösen a mell és tüdő erősítését, a festi súlyának gyapnapodását, a nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását alkalmazzák. — Egy üveg ára 1 forint és kapható a gyári raktárban Bécsben III/3. ker., Heumarkt 3 valamint az osztrák-magyar monarchia legtöbb gyógyszerházában.

GYULÁN: Reisner és Wolf, Ferentzy A. A. ifj. Kohlmann Ferencz fűszerkereskedésében.

Főraktár és főelvárusítás az osztrák-magyar monarchia részére: 297 12-15

Maager Vilmos, Bécs, III/3., Heumarkt 3.

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.

Ültetés távolsága: 15-20 cm.

Talaj műsözés: 10 trágázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussaatzeit: April und September.

Pflanzweite: 15-20 Cm.

Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

A Mauthner-féle

hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban,
a törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb

fűszer- és vaskereskedésekben
kaphatók.

A Budapest Andrassy-ut 23. szám alatt létező Mauthner Üdön cég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jóállást egészen **friss és valódi** magvakról, amely csomagok **ragasztva**, a medve-ábrával és a Mauthner névvel jelölve, ugy a mint a mellékelt rajz is mutatja.

Legjobb szer potarasok bol-halálhatatlanok bol-halálhatatlanok bol-halálhatatlanok ellen

Zacherlin

Bámulatos hatású! pusztít, mint semmi más szer

minden fergot és azért mindenütt mint a tekintetben egyedül szer ismertetik el és keresetik. Ismertető jelei: 1-szor a lepecsélt üveg, 2-szor a „ZACHERLIN” név.

K A P H A T Ó:

Gyulán: Deutsch József, Féhn István, Ferentzy Alajos, ifj. Kohlmann Ferencz, Lusztig Adolf, Reisner és Wolf, Zuzmann János, Gröz Ignác.	Bécsben: Féhn Rezső. Osnában: Biener és Laszky, Décsey József, Fakete Sándor, Fischer M. H., Fried Lipót.	Rasofszky Miksa, Silberstein Ignác. Gyomán: Klein Vilmos, Róth Lajos, Scheiber Adolf, Schwarz Mór, Szilágyi István.	Kis-Jenőn: Messer Lipót. M.-Borbélyban: Herzberger Daniel, Pitz Wárlon. Öcsödön: Zich Testv. Szehalmon: Weidinger György.
---	--	--	--